

Nr 299.

Godkänd av första kammaren den 30 maj 1930.

Godkänd av andra kammaren den 30 maj 1930.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till statens sinnessjukhus jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 166.)

Till Konungen.

Uti den till riksdagen den 3 januari 1930 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1930/1931 har Eders Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 51 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden nämnda dag) föreslagit riksdagen att

dels förklara, att befattningshavare vid den av 1928 års riksdag beslutade anstalten i Örebro för kvinnliga asociala imbecilla skola i anställnings-, avlönings- och pensionshänseende anses tillhöra personalen vid statens sinnessjukhus;

dels bestämma antalet ordinarie befattningar vid statens sinnessjukhus på följande sätt:

I. Läkarpersonal.

Befattning.	Lönegrad.
13 överläkare av 1:a klass	B 29
13 förste läkare	B 28
16 överläkare av 2:a klass	B 28
2 överläkare av 3:e klass	B 27
33 andre läkare	B 26
1 läkare vid Visby sinnessjukhus	B 26

II. Kontorspersonal.

3 sysslomän av 1:a klass	B 24
9 sysslomän av 2:a klass	B 22
7 sysslomän av 3:e klass	B 21
15 bokhållare	B 15

	Befattning.	Lönegrad.
19	kassörer	B 11
10	kameralbiträden	B 8
13	kanslibiträden	B 7
2	kontorsbiträden.....	B 4

III. Sjukvårdspersonal.

18	uppsyningsmän av 1:a klass	B 14
24	förestånderskor av 1:a klass.....	B 12
18	uppsyningsmän av 2:a klass	B 10
144	överskötare	B 8
30	förestånderskor av 2:a klass	B 7
821	skötare	B 6
264	översköterskor	B 6
950	sköterskor.....	B 3

IV. Ekonomipersonal.

11	maskinmästare av 1:a klass	B 14
7	maskinmästare av 2:a klass	B 12
10	befallningsmän	B 10
29	hantverksföreståndare av 1:a klass	B 10
16	maskinister av 1:a klass	B 10
17	trädgårdsmästare	B 10
96	hantverksföreståndare av 2:a klass	B 8
20	maskinister av 2:a klass	B 8
13	köksförestånderskor av 1:a klass	B 7
10	magasinsföreståndare	B 7
18	arbetsförestånderskor	B 6
12	bageriförestånderskor	B 6
10	chaufförer	B 6
15	eldare av 1:a klass	B 6
3	förmän i trädgård och jordbruk	B 6
91	hantverkare	B 6
6	köksförestånderskor av 2:a klass	B 6
19	post- och stadsbud.....	B 6
18	tvättförestånderskor av 1:a klass	B 6
81	eldare av 2:a klass	B 5
28	föreståndare i stall, ladugård och svinstall	B 5
15	närmaste biträden till köksförestånderska.....	B 5
22	yttre nattvakter.....	B 5
9	närmaste biträden till bageriförestånderska	B 3
1	tvättförestånderska av 2:a klass	B 3
15	närmaste biträden till tvättförestånderska.....	B 3
35	sömmerskor eller väverskor.....	B 3

Anm. Under tiden 1 juli—31 december 1930 skall antalet ordinarie läkarbefattningar vara bestämt på följande sätt:

Befattning.	Lönegrad.
13 överläkare av 1:a klass	B 29
25 hospitalsläkare av 1:a klass	B 28
4 överläkare av 2:a klass	B 28
2 överläkare av 3:e klass	B 27
33 hospitalsläkare av 2:a klass	B 26
1 läkare vid Visby hospital.....	B 26

dels föreskriva, att av riksdagen godkända särskilda bestämmelser beträffande befattningshavare vid hospital och asyler skola från och med den 1 juli 1930 i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande befattningar såsom närmaste biträden till köksförestånderska, yttre nattvakter, närmaste biträden till bageriförestånderska, närmaste biträden till tvättförestånderska, sömmerskor och väverskor;

dels godkänna följande stat för statens sinnessjukhus, att tillämpas från och med budgetåret 1930/1931:

Stat.

A. Avlöningsstat.

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>	8,125,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	720,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	2,320,000

B. Omkostnadsstat.

Övriga kostnader för sinnessjukhusens underhåll, <i>förslagsanslag</i>	10,675,000
Summa kronor	21,840,000

dels, med uteslutande ur riksstaten av det under femte huvudtiteln, avdelningen sjukvårdsanstalterna, underavdelningen sinnessjukvårdsanstalterna, uppförda ordinarie förslagsanslaget till hospital och asyler, under samma avdelning och underavdelning med rubriken statens sinnessjukhus uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 10,300,000 kronor;

dels och medgiva, att till Fredrika-Bremer-förbundets Lundakrets må, under i statsrådsprotokollet angivna villkor, för tiden 1 juli—31 december 1930 av ifrågavarande anslag utgå ett belopp av 3,000 kronor såsom bidrag till utövande av social hjälpverksamhet för sinnessjuka.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehåft

dels två inom riksdagen väckta, likalydande motioner, I: 37 och II: 84, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att, med bifall till vad medicinalstyrelsen i avseende å inskränkning av tjänstgöringstiden för sjukvårdspersonalen vid statens sinnessjukhus föreslagit, öka antalet sjukvårdspersonal med 59 skötare, därav 46 ordinarie och 13 extra ordinarie samt 137 sköterskor, därav 84 ordinarie och 53 extra ordinarie, samt höja anslaget till avlöningar åt ordinarie personal med 275,000 kronor, anslaget till vikariatsersättningar med 10,000 kronor och anslaget till avlöning åt icke ordinarie personal med 80,000 kronor;

dels ock en inom riksdagen väckt motion, II:303, vari hemställdt, att riksdagen måtte besluta, att antalet hantverksföreståndare av 2:a klass vid statens sinnessjukhus ökas med 7, utöver vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit, till 103 samt att det föreslagna antalet hantverkare minskas med motsvarande antal, från 91 till 84.

De särskilda frågor, Eders Kungl. Maj:t i förevarande proposition förelagt riksdagen, har riksdagen förehaft till prövning i den ordning, de i statsrådsprotokollet upptagits.

Riksdagen, som icke haft något att erinra emot de föreslagna rubrikändringarna å anslag och stat m. m. för hospital och asyler, har sålunda till behandling först förehaft Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om ändringar i det nu fastställda antalet ordinarie befattningar vid sinnessjukhusen. Dessa ändringar betingas huvudsakligen därav att den av 1928 års riksdag beslutade anstalten i Vänersborg för sinnessjuka och sinnesslöa med förläggning till det av Västgöta regemente tidigare disponerade kasern-etablissemangt därstädes samt de av samma riksdag beslutade anstalterna för asociala imbecilla i Sala och Örebro beräknas kunna tagas i bruk under budgetåret 1930/1931, nämligen Vänersborgsanstalten den 1 juli 1930, Salaanstalten den 1 oktober 1930 och Örebroanstalten den 1 januari 1931.

De särskilda förslag, som härutinnan framlagts, har riksdagen ansett sig kunna i huvudsak bifalla och har sålunda godkänt departementschefens mening därom, att befattningshavarna vid Örebroanstalten i anställnings-, avlönings- och pensionshänseende skola anses tillhöra personalen vid statens sinnessjukhus. Endast i ett par hänseenden har riksdagen funnit sig böra frångå Eders Kungl. Maj:ts förslag. Detta gäller lönegradsplaceringen av dels hantverkspersonalen vid Salaanstalten och dels tvättföreständarsketjänsterna vid sagda anstalt och Örebroanstalten.

Vad angår lönegradsplaceringen för hantverkspersonalen, har i motionen II: 303 hemställdt, att antalet hantverksföreståndare vid statens sinnessjukhus måtte ökas med sju utöver vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit eller från 96 till 103 samt att det föreslagna antalet hantverkare måtte minskas med motsvarande antal eller från 91 till 84. Visserligen har riksdagen icke kunnat bifalla motionärens förslag, att samtliga hantverksbefattningar vid Sala- och Örebroanstalterna i enlighet med motionärernas yrkande omändras till hantverksföreståndarbefattningar av 2:a klass, men riksdagen har, med beaktande av vad den sinnesslövärdssakkunnige på sin tid föreslagit och med tanke på angelägenheten av att en god rekrytering må, så långt möjligt är, kunna erhållas, ansett, att tre till uppförande å ordinarie stat vid Salaanstalten avsedda hantverkarbefattningar böra förändras till hantverksföreståndartjänster av 2:a klass.

Vad beträffar tvättföreständarsketjänsterna vid Sala- och Örebroanstalterna, innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag, att dessa tjänster skulle hänföras till lönegraden B 6. Befattningarna i fråga skulle sålunda upptagas såsom föreständarskebefattningar av 1:a klass. Under erinran om att medicinalstyrelsen i den

provisoriska förteckningen å befattningshavarna vid sagda anstalter hänfört ifrågavarande tjänster till lönegraden B 3 eller alltså med avlöning, som tillkommer tvättförestånderska av 2:a klass, har riksdagen funnit tillräckliga skäl icke föreligga att nu frångå berörda förslag och riksdagen har alltså ansett, att sagda tjänster böra placeras i sistnämnda lönegrad.

Vidkommande härefter Eders Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av vissa nya överläkartsjänster vid statens sinnessjukhus vill riksdagen erinra om att, då denna fråga vid sistlidet års riksdag förelåg till prövning, riksdagen fann sig icke kunna ansluta sig till departementschefens mening, att de ifrågasatta nya tjänsterna borde i lönehänseende fullt likställas med överläkare av andra klass, vilka senare handhade såväl sjukvårdsledningen som den administrativa ledningen vid respektive hospital. Med hänsyn härtill har riksdagen nu ansett, att 12 till uppförande i lönegraden B 28 avsedda överläkartsjänster böra hänföras till lönegraden B 27 och sålunda upptagas såsom överläkartsjänster av 3:e klass. Skäl härtill synes ock föreligga i det förhållandet, att de två överläkarna vid Sala- och Örebroanstalterna, vilka tillika äro sjukhuschefer, äro placerade i sistnämnda lönegrad. Antalet överläkartsjänster av 2:a klass — i Eders Kungl. Maj:ts förslag upptaget till 16 — skulle alltså begränsas till 4, under det att överläkartsjösterna av 3:e klass skulle ökas från 2 till 14. Det torde böra ankomma på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de övergångs- och tillämpningsbestämmelser, som i anledning härav må anses erforderliga. I detta sammanhang vill ock riksdagen såsom sin mening framhålla, att, då vid hospitalet i Hälsingborg är anställd en förste läkare såsom sjukhuschefens närmaste man samt skäl för olikställighet härutinnan mellan sagda hospital och hospitalen i Uppsala och Lund icke synes föreligga, motsvarighet i sagda hänseende torde böra komma till stånd vid de två sistnämnda hospitalen. På grund härav torde sålunda antalet förste läkartsjänster böra bestämmas till 15 och antalet andre läkartsjänster begränsas till 31.

Eders Kungl. Maj:ts förslag om uppförande å ordinarie stat av viss ekonomipersonal vid statens sinnessjukhus innebär, att dylik förmån skulle beredas yttre nattvakter, köks-, bageri- och tvättförestånderskors närmaste biträden samt sömmerskor och väverskor. Förslaget härutinnan har riksdagen ansett tillfyllest motiverat och har alltså bifallit detsamma.

Vidkommande härefter den väckta frågan om inskränkning i tjänstgöringstiden för den vid statens sinnessjukhus anställda sjukvårdspersonalen vill riksdagen erinra därom, att i samband med andra lagutskottets behandling av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 31 med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1926 om arbetstidens begränsning förehafts motioner, som, vad arbetstidsbestämmelser för sjukvårdspersonal angår, omfattade ej blott nu ifrågavarande personal utan även personal vid övriga sjukvårdsanstalter.

I sitt utlåtande nr 15 i anledning av sagda proposition och i ämnet väckta motioner anförde andra lagutskottet, att arbetstiden vid sjukhusen och därmed jämförliga anstalter i många fall vore lång och för personalen betungande,

och att erforderliga åtgärder med anledning härav borde vidtagas syntes icke kunna bestridas. Från flera håll hade emellertid uttalats den meningen, att en tillämpning av arbetstidslagen på ifrågavarande verksamhetsgrenar ej skulle innebära en ändamålsenlig lösning av frågan. Utskottet delade denna uppfattning och kunde förty icke förorda bifall till de i ämnet väckta motionerna. Utskottet påpekade emellertid, att frågan om reglering av arbetstiden vid statshospitalen bragts under riksdagens prövning i annat sammanhang. Utgången av denna fråga kunde, enligt utskottets mening, väntas bli av väsentlig betydelse för lösningen av det ifrågavarande spörsmålet i hela dess vidd. Det anmärktes ock i detta sammanhang, att frågan om en internationell reglering av de s. k. anställdas arbetstid var föremål för övervägande vid den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1929 och syntes bli föremål för ytterligare behandling vid konferensen innevarande år.

Mot vad andra lagutskottet sålunda anförde, framställdes ej erinran från riksdagens sida.

Såsom av statsrådsprotokollet framgår, har departementschefen på angivna skäl ansett sig icke nu kunna förorda några åtgärder för minskning av tjänstgöringstiden för sjukvårdspersonalen vid sinnessjukhusen. Skälen härtill äro dels de betydande kostnader för statsverket för avlönande av ytterligare personal och för anskaffande av nya personalbostäder ett genomförande av förslaget härutinnan skulle medföra och dels de konsekvenser i fråga om ökade sjukvårdsutgifter för landstingen och de större städerna, som skulle bli en följd av förslagets genomförande. De synpunkter, som anförts till stöd för åtgärdens vidtagande i nu angivna syfte, har riksdagen dock måst finna så beaktansvärda, att riksdagen ansett sig icke kunna ställa sig avvisande mot att en utredning i ärendet verkställas, varigenom konsekvenserna av ett bifall till förslaget kunna helt överblickas.

Vad slutligen angår Eders Kungl. Maj:ts förslag till stater m. m., har riksdagen funnit sig böra bifalla, vad Eders Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit. De ändringar, riksdagen, enligt vad ovan anförts, beslutat i avseende å vissa tjänster, har riksdagen sålunda med hänsyn till förevarande anslags storlek och natur ansett icke böra föranleda till ändring av Eders Kungl. Maj:ts förslag beträffande samma anslag.

På grund av vad sålunda anförts och då riksdagen ej haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit, får riksdagen alltså anmäla,

I:o) att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag och ovanberörda motion, II: 303,

dels förklarar, att befattningshavare vid den av 1928 års riksdag beslutade anstalten i Örebro för kvinnliga asociala imbecilla skola i anställnings-, avlönings- och pensionshänseende anses tillhöra personalen vid statens sinnessjukhus;

dels bestämt antalet ordinarie befattningar vid statens sinnessjukhus på följande sätt:

I. Läkarpersonal.

Befattning.	Lönegrad.
13 överläkare av 1:a klass	B 29
15 förste läkare.....	B 28
4 överläkare av 2:a klass	B 28
14 överläkare av 3:e klass	B 27
31 andre läkare.....	B 26
1 läkare vid Visby sinnessjukhus.....	B 26

II. Kontorspersonal.

3 sysslomän av 1:a klass.....	B 24
9 sysslomän av 2:a klass	B 22
7 sysslomän av 3:e klass.....	B 21
15 bokhållare	B 15
19 kassörer	B 11
10 kameralbiträden	B 8
13 kanslibiträden.....	B 7
2 kontorsbiträden	B 4

III. Sjukvårdspersonal.

18 uppsyningsmän av 1:a klass.....	B 14
24 förestånderskor av 1:a klass.....	B 12
18 uppsyningsmän av 2:a klass.....	B 10
144 överskötare	B 8
30 förestånderskor av 2:a klass	B 7
821 skötare.....	B 6
264 översköterskor	B 6
950 sköterskor	B 3

IV. Ekonomipersonal.

11 maskinmästare av 1:a klass	B 14
7 maskinmästare av 2:a klass	B 12
10 befallningsmän	B 10
29 hantverksföreståndare av 1:a klass	B 10
16 maskinister av 1:a klass	B 10
17 trädgårdsmästare	B 10
99 hantverksföreståndare av 2:a klass	B 8
20 maskinister av 2:a klass	B 8
13 köksförestånderskor av 1:a klass	B 7
10 magasinsföreståndare.....	B 7
18 arbetsförestånderskor.....	B 6
12 bageriförestånderskor.....	B 6
10 chaufförer	B 6
15 eldare av 1:a klass	B 6
3 förmän i trädgård och jordbruk	B 6

Befattning.	Lönegrad.
88 hantverkare	B 6
6 köksförestånderskor av 2:a klass	B 6
19 post- och stadsbud	B 6
16 tvättförestånderskor av 1:a klass	B 6
81 eldare av 2:a klass	B 5
28 föreståndare i stall, ladugård och svinstall	B 5
15 närmaste biträden till köksförestånderska	B 5
22 yttre nattvakter	B 5
9 närmaste biträden till bageriförestånderska	B 3
3 tvättförestånderskor av 2:a klass	B 3
15 närmaste biträden till tvättförestånderska	B 3
35 sömmerskor eller väverskor	B 3

Anm. Under tiden 1 juli—31 december 1930 skall antalet ordinarie läkarbefattningar vara bestämt på följande sätt:

Befattning.	Lönegrad.
13 överläkare av 1:a klass.....	B 29
25 hospitalsläkare av 1:a klass	B 28
4 överläkare av 2:a klass.....	B 28
2 överläkare av 3:e klass.....	B 27
33 hospitalsläkare av 2:a klass	B 26
1 läkare vid Visby hospital	B 26

dels föreskrivit, att av riksdagen godkända särskilda bestämmelser beträffande befattningshavare vid hospital och asyler skola från och med den 1 juli 1930 i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande befattningar såsom närmaste biträden till köksförestånderska, yttre nattvakter, närmaste biträden till bageriförestånderska, närmaste biträden till tvättförestånderska, sömmerskor och väverskor;

dels godkänt följande stat för statens sinnessjukhus, att tillämpas från och med budgetåret 1930/1931:

Stat.

A. Avlöningsstat.	Kronor.
Avlöningar till ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>	8,125,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i> ..	720,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	2,320,000

B. Omkostnadsstat.

Övriga kostnader för sinnessjukhusens underhåll, <i>förslagsanslag</i>	10,675,000
Summa kronor	21,840,000

dels med uteslutande ur riksstaten av det under femte huvudtiteln, avdelningen sjukvårdsanstalterna, underavdelningen sinnessjukvårdsanstalterna, uppförda ordinarie förslagsanslaget till hospital och asyler, under samma avdelning och underavdelning med rubriken statens sinnessjukhus uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 10,300,000 kronor;

dels ock medgivit, att till Frødrika-Bremer-förbundets Lunda-krets må, under i statsrådsprotokollet över socialärenden den 3 januari 1930 angivna villkor, för tiden 1 juli—31 december 1930 av ifrågavarande anslag utgå ett belopp av 3,000 kronor såsom bidrag till utövande av social hjälpverksamhet för sinnessjuka;

II:o) att riksdagen, i anledning av ovanberörda motioner, I: 37 och II: 84, beslutat att hos Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa ytterligare utredning av frågan om inskränkning av tjänstgöringstiden för sjukvårdspersonalen vid statens sinnessjukhus; samt

III:o) att riksdagen bemyndigat Eders Kungl. Maj:t att utfärda de övergångs- och tillämpningsbestämmelser, som på grund av riksdagens beslut under I:o) må anses erforderliga.

Stockholm den 30 maj 1930.

Med undersåtlig vördnad.
